

Enkele reacties en ambtelijke stukken

Uit de toelichting op de "Overwegings- beschikking" van het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, d.d. 5 juli 1982; fragmenten uit het hoofdstuk 7: "Huidig gebruik en gewenst beheer"

Met de aanwijzing als beschermd natuurmonument wordt beoogd de wezenlijke kenmerken van het natuurmonument te beschermen, onder meer door handhaving van het normale, sinds jaar en dag bestaande gebruik, waaraan het natuurmonument mede zijn waarde te danken heeft. Dit houdt onder meer in, dat voortzetting van dat gebruik niet aan een vergunning op grond van artikel 12 van de wet is gebonden. Aantastingen van de wezenlijke kenmerken zoals die in de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden bij dunningen in het beekdal van de Reusel in de Hertgang (zie onder 7.1) en bij het "schonen" en uitdiepen van het Goorven en het Flaasven (zie onder 7.3) kunnen niet worden beschouwd als normaal sinds jaar en dag bestaand gebruik.

7.1 Beekdal van de Reusel en de Stroom

De bossen in het beekdal worden op een houtteeltkundige wijze beheerd. Recentelijk hebben dunningen over grote oppervlakten plaatsgevonden. Hierbij werden wezenlijke kenmerken van het gebied aangetast. Thans zijn handelingen als dunnen, rooien, vellen en planten van bomen aan een vergunning gebonden. Gewenst is een beheer van "niets doen".

7.2 Bosgebied tussen de Stroom en de Flaas

Dit voornamelijk uit naaldboomsoorten bestaande bosgebied wordt op een bosbouwkundige wijze beheerd. Voortzetting van een dergelijk beheer blijft mogelijk. Grootschalige verjongingen en aantasting van het karakter, zoals die in de voorafgaande jaren hebben plaatsgevonden met name in het oostelijk deel, zijn ongewenst.

7.3 Bosgebied noord- en noordostrand Neterselse heide

Dit gebied, voornamelijk bestaande uit naaldboom-

soorten, wordt op een vrij extensieve wijze beheerd. Een dergelijk beheer kan worden voortgezet. Aantasting van het reliëf in de noordelijke randzone, alsmede het creëren van grote kapvlakten dienen te worden beschouwd als een aantasting van de wezenlijke kenmerken van het gebied. Voor dergelijke handelingen is thans vergunning vereist.

7.5 Beekdal van de Grootte Beerze

De bossen in dit gebied zijn zeer gevarieerd van samenstelling. Het huidige beheer is tamelijk extensief. Voor een groot deel van het bosareaal wordt een beheer van "niets doen" voorgestaan. Het hakhoutbeheer zoals dat op enkele percelen plaatsvindt, kan worden gecontinueerd. Grootschalige verjongingen, de omzetting in populierenbos alsmede het aanleggen van kerstsparcultures tasten de wezenlijke kenmerken van het gebied aan en zijn derhalve aan een vergunning gebonden.

Vereniging Nederlandse Landgoederen

Delen uit het bezwaarschrift dd. 8-11-1982

Het gehele onderhavige gebied maakt deel uit van een landgoed, waaronder onze vereniging verstaat "een beheerséénheid in het landelijk gebied, bestaande uit verschillende onderdelen en beheerd en in stand gehouden als zelfstandige éénheid met het oog op het vervullen van meerdere functies tegelijkertijd".

Het lijdt géén twijfel, dat één der functies van een landgoed natuur- en landschapsbehoud kan zijn. Evenmin is het aan twijfel onderhevig, dat daarnaast een aantal productieve functies vervuld moeten worden, om het landgoed als zelfstandige éénheid duurzaam te laten voortbestaan.

Kortom: het landgoedbeheer moet erop gericht zijn, meerdere functies naast elkaar zo goed mogelijk tot hun recht te laten komen, dus op een "integraal" landgoedbeheer, dat de beste garantie vormt voor een duurzame instandhouding der aanwezige waarden.

Een dergelijk beheer is sinds jaar en dag op planmatige wijze in het onderhavige gebied gevoerd, hetgeen heeft geleid tot de thans aanwezige waarden.

Gezien het bovengeschetste noodzakelijke even-

wicht in het beheer van het gehele landgoed moet een overheidsingrijpen extreem gericht op één specifiek beheersdoel onder uitsluiting van alle overige functies, zeer zorgvuldig worden afgewogen.

Van een dergelijke afweging is in de toelichting niets gebleken. Nu sprake is van extreme beheersvoorschriften voor een groot gedeelte van het landgoed, dreigen karakter en bestaande samenhangen verloren te gaan, waarmee essentiële elementen dreigen te verdwijnen. Dit is stellig niet in harmonie met het beoogde doel van het ministeriële besluit.

Inzake het aspect van het toekennen en door beheersbeperkingen afdwingen van één extreme functie voor een bepaald gebied merkt de V.N.L. vervolgens het navolgende op.

Een optimaal gebruik van de in Nederland schaarse grond maakt het nodig, dat zoveel mogelijk tegelijkertijd op hetzelfde gebied meerdere functies worden vervuld, opdat toch alle gewenste functies in belangrijke mate tot hun recht kunnen komen.

De toekenning van slechts één functie aan een gebied behoort om die reden dan ook beperkt te blijven tot kleine eenheden, waar een dergelijke beheer om zeer zwaarwegende en dringende redenen onontkoombaar is.

Naar de stellige overtuiging van de V.N.L. ligt de waarde van de Natuurbeschermingswet dan ook in de mogelijkheid, kleine bijzondere waardevolle terreinen in samenwerking met de Overheid en de eigenaar te kunnen behouden door opstelling en financiering van een beheersplan.

In het onderhavige besluit worden enorme gebieden, zonder dat de onontkoombare noodzaak daartoe is aangetoond en zonder dat een beheersplan met financieringsplan is opgesteld, onder de Natuurbeschermingswet geplaatst, hetgeen in strijd is met het meest adequate gebruik van het gebied vanuit maatschappelijk oogpunt en met de beginselen van rechtszekerheid en financiële compensatie, waarop de eigenaar recht heeft.

Brief van de Koninklijke Nederlandse Bosbouw Vereniging aan het College van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, dd. 3 december 1982

Betreffende voornemen tot aanwijzing van het gebied "Mispelendse en Neterselsé Heide met aangrenzende beekdalen" als beschermd natuurmonument;

Bij beschikking van 5 juli 1982, kenmerk Sector Gebiedbescherming en Soortenbehoud nr. NLB/GS/GA-51933 heeft de Minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk in overweging genomen om de "Mispelendse en Neterselse Heide met aangrenzende beekdalen" aan te wijzen als beschermd natuurmonu-

ment in de zin van artikel 1, lid b van de Natuurbeschermingswet.

Het bestuur van de Koninklijke Nederlandse Bosbouw Vereniging meent naar aanleiding hiervan het volgende onder uw aandacht te moeten brengen.

Het bos is de levensgemeenschap van planten en dieren, waarin boomvormende soorten aspect-bepalend zijn (Structuurvisie Bos- en Bosbouw) en kan door zijn veelzijdigheid voldoen aan een scala van wensen vanuit de samenleving, zij het dat de mate waarin aan verschillende wensen voldoen kan worden per bosopstand verschillen.

De neiging, die uit voornoemde beschikking blijkt, om het bos op te splitsen in bosopstanden met uitsluitend één der functies natuur, recreatie of grondstofvoorziening, in dit geval natuur, is fundamenteel in strijd met de complexiteit van het bos.

Daarom is het toekennen van een zeer eenzijdige bestemming aan een boscomplex of landgoed waar bossen aspect-bepalend zijn onjuist. Even onjuist is de in de toelichting bij de beschikking ten aanzien van een boscomplex vermelde ongenueanceerde wens tot een beheer van "niets doen", hoewel voor bepaalde bosopstanden een passief beheer gedurende een afgewogen tijd zeker gewenst kan zijn.

Deze eenzijdigheid heeft een negatieve invloed op de duurzaamheid van het bos als zodanig. Bovendien remt dit de inspanning van historisch en/of financieel belanghebbenden om door eigen inbreng aan de veelzijdigheid bij te dragen, af en doorkruist zo het overheidsbeleid, zoals dit aan de Beschikking Bosbijdragen ten grondslag ligt.

Immers, het thans aanwezige bosbeeld is een resultaat van langdurig beheer door de betreffende bouseigenaar. Dit beheer heeft inderdaad geleid tot de aanwezigheid van, mede gezien vanuit de functie natuur, waardevolle bostypen, zoals vrijwel alle bossen in Nederland, die tot een zekere wasdom zijn gekomen, in meerdere of mindere mate natuurlijke kwaliteiten hebben.

Een waarborg voor een goed beheer van bossen, mede ten dienste van toekomstige generaties wier wensen nog volledig onbekend zijn, kan gevonden worden in het beheersplan krachtens de Beschikking Bosbijdragen. In de procedure tot goedkeuring van dit plan hebben namens het Staatsbosbeheer ook de houtvester en de consulent voor het Natuurbehoud een inbreng.

Het vorenstaande vormt voor de Koninklijke Nederlandse Bosbouw Vereniging een klemmende reden om bij uw College te bepleiten dat niet zal worden overgegaan tot de voorgenomen aanwijzing.

Het bestuur

w.g. ir. A. J. van der Poel, voorzitter

w.g. ir. J. L. Volmuller, secretaris

Uit het advies van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant aan de Minister van Landbouw en Visserij, d.d. 4 januari 1983, onder het hoofdstuk II: "Begrenzing":

A Binnen de voorgenomen aanwijzing vallen boscomplexen, voornamelijk bestaande uit naaldhoutsoorten, die op bosbouwkundige wijze worden geëxploiteerd en waarin tevens de belangen van natuurbehoud minder duidelijk zijn. Het betreft met name:

- 1 het gebied tussen de Stroom en de Flaas;
- 2 het bosgebied Noord- en Noordostrand Neterselse Heide;
- 3 de zuidelijke uitlopen van de Neterselse Heide, die grotendeels door landbouwgronden zijn omgeven.

Het beheer dat door de toenmalige Minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk werd voorgestaan, is niet noemenswaard anders dan het bestaande bosbouwkundige beheer. De huidige planologische bescherming c.q. regeling moet voor bovengenoemde gebieden voldoende worden geacht.

Aanwijzing is onnodig en onvoldoende zwaarwegend om het algemeen belang te laten prevaleren boven het hier aanwezige bijzondere belang van de houtproductie. Zie overigens ook de bezwaren met betrekking tot de bosgronden.

B Voorts zijn binnen het gebied waar de voorgenomen aanwijzing betrekking op heeft bosgebieden gelegen, die grote natuurwaarde hebben maar tevens bosbouwkundig worden geëxploiteerd. Het betreft met name de bossen gelegen in:

- het beekdal van de Reusel en de Stroom en
- het beekdal van de Grote Beerse.

Door het beoogde beheer (beheer van niets doen) zijn alle op houtproductie gerichte beheershandelingen, in beginsel verboden. Een dergelijke stringente beperking kan een rendabele bosbouwkundige bedrijfsvoering c.q. de continuïteit van betrokken bedrijven in ernstige problemen brengen. Het is niet uitgesloten dat dit op den duur ook het natuurbelang kan schenden. Mede gelet op de specifieke gegevenheid van het landgoed De Utrecht moet een dergelijke stringente beheersbeperking onvoldoende gemotiveerd worden geacht. Wij kunnen instemmen met de aanwijzing als beschermd natuurmonument van deze gebieden mits de mogelijkheid van een kleinschalig beheer, inclusief houtproductie, onder bepaalde voorwaarden veilig worden gesteld. De toelichting op de aanwijzingsbeschikking dient derhalve ter garanderen en ter verduidelijking van het sinds jaar en dag bestaande normale gebruik dan ook te worden aangepast.

Persbericht Bosschap

Tijdens een audiëntie bij de Minister van Landbouw en Visserij op 13 april heeft het dagelijks bestuur van het Bosschap zich uitgesproken over de voorgenomen aanwijzing van de Mispelendse en Neterselse Heide tot beschermd natuurmonument. Het Bosschap merkte op, dat de bossen in het betreffende gebied goed worden beheerd overeenkomstig goedgekeurde beheerplannen, waarbij aan de verschillende functies van het bos recht wordt gedaan. Van een bedreiging van de natuur- en landschapswaarden in het betreffende gebied is dan ook geen sprake. Als er geen sprake is van een bedreiging van genoemde waarden, behoort volgens het Bosschap op grond van de wetshistorie van de Natuurbeschermingswet niet tot aanwijzing als beschermd natuurmonument te worden overgegaan.

Verder wees het Bosschap er op, dat geen overleg met de particuliere eigenaren is gepleegd. Dit is niet gebeurd voordat het voornemen om tot aanwijzing over te gaan werd kenbaar gemaakt en evenmin nadien. Dat had volgens het Bosschap wel behoren te geschieden.

Het Bosschap sprak de vrees uit, dat indien deze aanwijzing van bossen als beschermd natuurmonument zal doorgaan nog veel meer bossen zullen volgen.

Minister Braks deelde mede, dat hij terzake nog van de Natuurbeschermingsraad en van de Rijksplanologische Commissie adviezen moet ontvangen. Op basis van deze adviezen en van alle reeds in zijn bezit zijnde informatie, zal uiteindelijk worden beslist. De Minister deelde het standpunt van het Bosschap in zoverre dat - hoewel de procedure zelf voorziet in een inspraakmogelijkheid - het in bepaalde gevallen zinvol kan zijn ook voor de voorlopige aanwijzing contact hierover met de eigenaren en beheerders te hebben.

Desgevraagd zegde minister nog toe de vertegenwoordiging van de bosbouw in de Natuurbeschermingsraad te zullen zien.

Tenslotte sprak het Bosschap zijn bezorgdheid uit over de opschorting van de herbplantingsbijdrageregeling gedurende de rest van dit jaar.

De Minister erkende de ernst van de situatie, doch wees er op dat de beschikbare middelen waren uitgeput. Hij deelde mede op korte termijn te zullen komen met voorstellen tot integratie van de herbplantings- en bosbijdrageregeling. Daardoor kan hopelijk worden bereikt, dat de toekenning van herbplantingsbijdragen zoveel mogelijk wordt gegarandeerd en dat de beperkt beschikbare middelen voor de uitvoering van onrendabele boswerkzaamheden, optimaal worden benut.

's-Gravenhage, 14 april 1983